

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

De gelijkenis van de dienende slaaf als beeld van de Ambtsdienst

Wie van u zal tot zijn slaaf, die voor hem ploegt of het vee hoedt, als hij van het land thuiskomt, zeggen: Kom terstond hier aan tafel? Zal hij niet veeleer tot hem zeggen: Maak mijn maaltijd gereed, schort uw kleren op en bedien mij, tot ik klaar ben met eten en drinken, en daarna kunt gij eten en drinken? Zal hij den slaaf soms danken, omdat hij deed wat hem bevolen was? Zo moet ook gij, nadat ge alles gedaan hebt wat u bevolen is, zeggen: Wij zijn onnutte slaven, wij hebben slechts gedaan wat wij moesten doen. Luc. 17 : 7-10.

In de verzen, voorafgaande aan de tekst, die hierboven staat, verhaalt ons de evangelist Lucas, hoe de discipelen hun Meester vroegen om vermeerdering van hun geloof. Het bleek uit die vraag, dat zij een verkeerde beschouwing hadden over het geloof. En daarom heeft de Heiland hen onderwezen, wat de aard en de kracht was van het geloof, en waartoe ze in staat zouden zijn als ze maar stonden in het geloof.

Maar nadat de Heere hun de kracht tot hun ambtsdienst had aangewezen, maakt hij van de gelegenheid gebruik, om hen nog enkele dingen onder het oog te brengen aangaande die ambtsdienst. Hij beschrijft eerst nog de omvang van de dienst, om ten slotte nog iets er aan toe te voegen over de waardering van die dienst.

Wat de omvang van die ambtsdienst betreft, ze moeten er op rekenen dat ze altijd door in functie zullen zijn. En de Heere verduidelijkt dat door een beeld.

Stel u voor, zegt hun Meester, dat ge een slaaf zoudt hebben. Geen knecht dus, die ge ingehuurd hebt om loon. Maar een, die ge hebt gekocht voor geld, zoals dat kon in die tijd. Zo'n slaaf had natuurlijk niets te zeggen. Had zelf niets te willen of te commanderen. Hij stond altijd in dienst van zijn heer.

Als zulk een slaaf b.v. van het land kwam, dan zei zijn heer niet: man, man, wat hebt ge hard gewerkt. Ge zult wel moe zijn. 't Is hoog tijd, dat ge wat rust neemt. Ge zult ook wel honger hebben. Schik maar gauw aan aan de tafel. Wel neen, als hij de hele dag geploegd heeft of het vee gehoed, dan heeft hij niets anders dan zijn plicht gedaan. En als de heer van de slaaf hem daarna nog aan zijn tafel wil laten dienen, vóór hij zelf gaat eten, dan heeft hij heel gewoon te gehoorzamen. Hij staat altijd in dienst van zijn heer.

Doet dat beeld u onaangenaam aan? Vindt u de slavernij mensonterend, en begrijpt u niet, waarom de Heiland die onrechtmatige verhouding tussen mens en mens niet heeft afgekeurd? Onze Heiland houdt hier echter geen uiteenzetting over het al of niet geoorloofde van de slavernij. Hij weet ook: als het christendom straks de wereld gaat veroveren, en zijn zegetocht over de wereld begint, zal het allerlei wantoestanden samen met de duisternis van het heidendom verdrijven. De Geest van Christus verdrijft straks de geest der slavernij. Hij gebruikt alleen die bestaande verhouding van een slaaf tot zijn heer om de betrekking aan te geven, waarin de dienaren in Zijn koninkrijk staan tot hún heer. Wees maar niet bang: hij wil er niet mee zeggen, dat hun Heer zulk een harde Meester zal zijn,

die de zijnen als slaven zal behandelen. Hij wil hen alleen tot de rechte ootmoed stemmen, die hen doet beseffen, hoe zij zich hebben te voelen tegenover hun Heer. „Ge zijt aan uw Meester absoluut onderworpen. Ge zijt Hem, nadat Hij u kocht met Zijn bloed, alles verplicht. Ge zijt met uw lichaam en ziel, met uw dagen en jaren, met uw tijd en uw kracht, met uw hebben en houden volkomen en altijddurend in Zijn dienst. Hij heeft recht op uw arbeid en uw bezit, op alles wat ge hebt. Dienstknecht van Jezus Christus zijn betekent: altijd klaar staan voor uw Heer. Nooit kunt ge zeggen: nu moet ik ook eens vrij hebben van mijn ambtsdienst. Ge kunt daar nooit vakantie van nemen. Ge gaat daarvan nooit met emeritaat. Ambtsdienst betekent: altijd klaar staan voor de Heere Die u riep“.

Natuurlijk heeft alleen de Heere dat gezag over u. Hij mag dat alleen van u eisen. De gemeenteleden onderling hebben elkaar niet te commanderen en te stelstokken, de ambtsdragers niet over elkaar. Wij staan en vallen hun eigen Heer, zegt Paulus, die zichzelf zo graag noemt: Hoop van Jezus Christus.

Wees maar gerust: dat betekent niet, dat de Heere een slavenhouder is. Hij tekende alleen onze verhouding tot Hem, niet Zijn gedrag tegen ons. Hij legt een mens, ook een ambtsdrager, nooit te veel op, maar steeds zoveel als we af kunnen. Als we overspannen worden, komt dat, omdat we meer hooi op onze vork nemen, dan Hij ons heeft opgedragen. Of we vertrouwen niet genoeg op Hem en wandelen niet genoeg in het geloof. Of we zien teveel op mensen, zijn te ijdel of te hoogmoedig en willen in groter schoenen lopen, dan ons passen. Daarvoor geldt: tracht niet naar de hogere dingen, maar voegt u tot de nederigen. Zenuwachtigheid is vaak verkapt hoogmoed en gecamoufleerd ongelooft. Onze vrees voor mensen vrees, dat we in hun ogen niet zullen zijn, wat we graag willen lijken. Gebrek aan liefde voor hen en teveel aan eigenliefde, wanneer we bang zijn voor hen om hen op hun gebreken te wijzen of voor hun ongunst en leuren om hun gunst. Het gaat om Zijn goedkeuring, niet om de hunné. Het gaat er om wat Hij zal zeggen van de volbrachte taak, niet wat zij er van denken. Juist daardoor verslapt het roepingsbesef, krijgen we mensen, die zichzelf zoeken en hun eigen eer, verstoord wordt daardoor het rapport met onze Heer in het gebed, verslapt de kracht en het verantwoordelijkheidsbesef. Als allen dat alleen maar wilden doen, wat hun Heer hen had opgedragen, dan bemoeide ieder zich alleen met zijn eigen taak, dan hadden we meer vrede in onze kerken en minder ijdelheid, dan werd het eigenlijke werk meer gedaan en dat blijft nog altijd het werk aan en in de gemeente des Heeren. Vraag uzelf bij alles wat ge doet maar af, of de Heere u daar waarlijk toe roept, of dat het alleen eigendienst is, het zoeken van eigen eer en voordeel. Dan leefden we niet zoveel naast elkaar heen, dan was het dienen van de Heere meer onze lust en vreugde, dan bloeide het geloof, dan gloeide de liefde als een vuur alle kilheid weg. Dan zou er meer geloofsverzekerdheid wezen.

Ten slotte zegt de Heere nog iets over de waardering van het werk, nadat hij de kracht en de omvang van die dienst heeft aangegeven.

Allereerst staat hier hoe **wijzelf** die dienst

UIT DE INHOUD:

<i>De gelijkenis van de dienende slaaf als beeld van de Ambtsdienst</i>	J. v. D.
<i>Nog eens: een appèl (VII)</i>	C. V.
<i>De kerk is één</i>	C. V.
<i>Vermaning</i>	H. J. J.
<i>De ontfermingen Gods (XII)</i>	W. B.
<i>Naar de gordel der aarde (I)</i>	P. G.
<i>De practijk der Godzaligheid</i>	D. v. D.
<i>Kritische krabbels</i>	Frater
<i>Aankondigingen</i>	
<i>Kerknieuws</i>	

moeten waarderen.

We moeten nooit denken, dat de Heere ons dank schuldig is, wanneer we gedaan hebben al wat we schuldig waren te doen. We waren het Hem **schuldig!** Hij hoeft ons niet te danken, dat we Hem gediend hebben. We hebben geen recht op dank. Laat staan op eer of roem. Geen kwestie van, dat we enige aanleiding hebben om ons ergens op te verheffen. Wanneer ge zult gedaan hebben al wat ge schuldig waart te doen, zo zegt: we zijn maar onnutte dienstknechten, want we hebben maar gedaan hetgeen we schuldig waren te doen.

Let wel: als we gedaan hebben al wat we schuldig waren te doen, al wat ons bevolen was te doen, dan was er nog niets waarop we ons konden verheffen! Maar we doen niet wat ons bevolen is. Wat we schuldig waren. We moeten gedurig weer bidden: verzoen de zware schuld, die ons met schrik vervult. Schuld, dat is tekortkoming. En o wat schieten we in alles te kort! Wat brengen we er maar weinig van terecht. Wat laten we veel liggen. Wat zijn we vaak traag en flauwhartig. Wat is er weinig liefde in geweest. Wat was het vaak alleen maar gedaan, omdat we nu eenmaal moesten, omdat we het oordeel van de mensen vreesden, maar niet uit liefde en gehoorzaamheid aan onze Heer. Wij staan bij ieder werk in de schuld bij de Heere, die het ons opdroeg. Wij zijn als een jongen, die uitgezonden wordt om een briefje van honderd te wisselen, en lang geen honderd gulden terugbrengt en dan ook nog dank en eer verlangt.

Indien gij gedaan hebt al wat gij schuldig waart te doen, zo zegt: we zijn maar onnutte dienstknechten, want we hebben maar gedaan al wat ons bevolen was. . . 't Is zoals iemand zegt: Dat mochten wij wel met gouden letters schrijven boven de kerkeradskamers en vergaderlokalen, in alle kerkgebouwen, schrijven in onze zakagenda's, op hangen in onze huiskamers. Dan zou er onder christenmensen en kerkmensen niet zoveel grootdoenerij en ijdelheid wezen, niet zoveel bedekte eigenroem. Onze jubilea zouden, als ze nog gehouden werden, in een andere toonaard zijn gezet, er zou een grondtoon zijn van schuldbesef, en verwondering, dat de Heere zulke dienstknechten waar nog van alles aan ontbreekt, heeft willen verdragen voor zijn heilige ogen. Wie zou een dienstknecht waardig keuren, die met een verwaand gezicht van de akker komt, maar de ploeg is schots en scheef door de akker gegaan, en de hoeken zijn blijven zitten, zodat er ontbreekt zoveel. Maar wij hebben wel een goede en geduldige Heer!

Doch stel eens het geval, dat we gedaan hebben al wat ons bevolen was te doen. Dan zijn we nog onnutte dienstknechten.

Dat betekent niet natuurlijk, dat we nietsnutters zijn, mensen die nergens toe deugen in het werk en koninkrijk Gods. De Heere roept ons juist tot zijn werk. Hij spreekt zelfs over bergen-verzettend werk. Wij moeten en mogen altijd overvloedig zijn in het werk des Heeren. Ja, de Heere wil, nadat Hij ons door zijn bloed verlost heeft, ons ook door zijn Geest naar zijn beeld vernieuwen, opdat we vruchten der dankbaarheid voortbrengen. Neen, dat zegt de Heere zelf niet, dat we onnutte dienstknechten zijn. Dat moet gij zelf zeggen en denken. En onnut betekent niet: nietsnutters, maar: we hebben de Heere niets toegebracht. Wij brengen Hem geen voordeel aan. Maar wij leven van het zakgeld en werken met het kapitaal, dat Hij ons eerst gaf.

Hier wordt een mens op het diepst vernederd en de Heere op het hoogst verhoogd.

Onnutte dienstknechten. 't Is goed als we onszelf zo noemen. Het is vreselijk als de Héere ons zo noemt. Als ge uw leven voor uzelf gehouden hebt, uzelf gediend en gezocht, en dat nog wel onder de christennaam. Onder allerlei christelijke leuze misschien. Als ge uw talent verborgen hebt in een zweetdoek. Uw taak, die Hij u opdroeg, hebt verzuimd. Als ambtsdrager, als ouder misschien, als gemeentelid. Als zo iemand eenmaal voor Hem verschijnen moet, om rekening af te leggen van uw daden, dan zal Hij

zeggen: werpt die onnutte dienstknecht uit in de buitenste duisternis. Daar zal weinig zijn en knersing der tanden.

Maar als we dat met droefheid van onszelf zeggen, dan zegt de Héere het niet. Wanneer wij gedaan hebben al wat wij schuldig waren te doen, wanneer we begeerd hebben Hem te dienen, al kleefde de zonde en het gebrek er aan, dan behandelt Hij ons niet als een slavenheer.

Integendeel. Hij zegt tegen zijn discipelen: Van nu af heet ik u niet meer dienstknechten, maar vrienden. Gij zijt mijn vrienden, zo ge doet, wat Ik u gebied. Heerlijk, zulk een Heer als vriend te mogen hebben! Dat is onze grootste beloning. Dat is de heerlijkste vreugde. Hij vroeg de trouw van een slaaf. Hij schenkt de vreugde van een vriend en broeder.

En als we aan de avond van de dag de ploeg in de vore mogen achterlaten, om naar huis te gaan, dan is alles veranderd. Zalig die dienstknechten, welke de Heer, wederkomende, zal vinden, alzo doende. Voorwaar, zegt de Meester, Hij, de Meester, zal zichzelf omgorden. Hij zal hen doen nederzitten aan Zijn tafel, en hen bijkomende, zal Hij hen dienen. Wat een ere! Wat een vreugde! En het loon voor de getrouwe dienst is weer hogere dienst, een heerlijker taak. Hoor maar: wel gij goede en getrouwe dienstknecht. Over weinig zijt ge getrouw geweest, over veel zal Ik u zetten. Ga in in de vreugde uws Heeren!

Heerenveen

J. van Dijk.

Nog eens: een appèl

VII

De Leeruitspraken

We willen nu de leeruitspraken van 1942 van naderbij bekijken.

Want nog eens: daarom gaat het uiteindelijk.

We drukken ze eerst letterlijk af.

De synode sprak uit:

„dat de Heere in de belofte des verbonds ongetwijfeld toezegt de God niet alleen van de geloovigen, maar ook van hun zaad te zijn (Gen. 17 : 7); doch in Zijn Woord ons niet minder openbaart, dat zij niet allen Israël zijn, die uit Israël zijn. (Rom. 9 : 6);

dat daarom — overeenkomstig hetgeen de Synode van Utrecht 1905 (Acta art. 158) uitgesproken heeft — „het zaad des verbonds krachtens de belofte Gods te houden is voor wedergeboren en in Christus geheiligd, totdat bij het opwassen uit hun wandel of leer het tegendeel blijkt”; al heeft de Synode daaraan ook terecht toegevoegd, dat dit „geenszins zeggen wil, dat daarom elk kind waarlijk wedergeboren zou zijn.”¹⁾

Wat betekenen nu deze woorden?

We zullen dat uit de officiële uitspraken van de synoden van 1942 en 1943 nagaan.

Moeilijk is dat niet, want deze synoden hebben zich, zoals we reeds hoorden, letterlijk uitgesloofd, om zo nauwkeurig mogelijk te omschrijven wat ze precies bedoelden.

In de eerste zin van deze uitspraken wordt gesproken van „de belofte des verbonds” zoals de HERE deze aan Abraham en aan diens zaad schonk.

Wat is nu deze belofte precies?

Zij is volgens deze synoden een belofte, waarin ook „de wedergeboorte en dus in het algemeen de inwendige genade”, en derhalve „het eeuwige en onvergankelijke heil”, „niet slechts aangeboden, maar metterdaad geschonken wordt”.²⁾ Of, anders gezegd: ze is „een heilsafkondiging en heilsverzekering, die spreekt zowel van hetgeen hun (die deze belofte ontvingen) reeds werd geschonken, als van wat zij nog ontvangen zullen”.³⁾

Kortom: ze is een „onvoorwaardelijke heilsbelofte — een „heilsverzekering” — aan de uitverkorenen, die de specifieke inhoud vormt van verbond en sacrament”.⁴⁾

Nu wijst de synodale uitspraak er voorts op, dat de HERE deze belofte gaf aan Abraham en aan zijn zaad.

Wanneer we dit evenwel goed op ons laten

inwerken, ontstaat er een moeilijkheid!

Het is immers zó, dat, als we lezen, dat de HERE zijn belofte ook aan Abrahams zaad gaf, we daarbij natuurlijk denken, dat ze gegeven werd aan zijn ganse zaad, dus aan al Abrahams kinderen, **hoofd voor hoofd**, zonder onderscheid.

Zó vat dan ook Calvijn deze woorden op. Maar dat konden de synoden op haar standpunt natuurlijk nooit accepteren!

Als inderdaad de belofte een vaste garantie is, dat degenen, die haar ontvangen de zaligheid zullen ontvangen, ja, in beginsel reeds ontvangen hebben; als de belofte alleen aan de uitverkorenen toekomt, dan kan zij nooit gegeven zijn aan alle kinderen van Abraham, en, in het Nieuwe Testament, nooit aan alle kinderen der gelovigen.

En daarom spraken de synoden nadrukkelijk uit, dat de belofte, waarover de HERE in Gen. 17 : 7 tot Abraham sprak, beslist niet voor alle kinderen van Abraham en dus ook niet voor alle kinderen der gelovigen bestemd is!

Ze verklaarden met nadruk, dat deze belofte, „althans wanneer ze naar haar vollen zin wordt genomen, niet alle kinderen der geloovigen omvat”. Ze geldt „naar haar volle inhoud alleen de uitverkorenen”.⁵⁾

Om nu goed te laten uitkomen, dat niet aan al het zaad van Abraham en niet aan alle kinderen der gelovigen deze aldus omschreven belofte toekomt, wezen de synoden op de bekende uitspraak uit Rom. 9 : 6, dat niet allen Israël zijn die uit Israël zijn.

En zo werd haar uitspraak aldus: **ongetwijfeld** zegt de Here in de belofte des verbonds toe de God niet alleen van de gelovigen, maar ook van hun zaad te zijn (Gen. 17 : 7);

doch Hij openbaart ons in zijn Woord niet minder, dat zij niet allen Israël zijn die uit Israël zijn (Rom. 9 : 6); welke uitspraak dan volgens de synoden aangeeft, dat de belofte des verbonds niet aan alle kinderen van Abraham en ook niet aan alle kinderen der gelovigen wordt gegeven.

Maar hiermee is nog niet alles gezegd.

Al komt de volle verbondsbelofte uitsluitend en alleen aan de uitverkorenen kinderen der gelovigen toe, toch heeft de HERE tot Abraham gezegd: Ik ben uw God en de God van uw zaad!

Maar als deze woorden nu niet bedoelen te zeggen, dat alle kinderen van Abraham de belofte ontvingen, wat betekenen ze dan?

Op deze vraag antwoordden de synoden:

Redactieleden:

Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr. H. J. JAGER, Prof. C. VEENHOF

Adres van Redactie:

H. J. Jager, Jan v. Arkelstr. 7, Kampen

Medewerkers:

Ds. D. van Dijk, Groningen
Drs W. K. van Dijk, Groningen
P. A. Hekstra, Rotterdam
Dr. D. Holwerda, Zuidhorn
Ds. P. K. Keizer, Groningen
Drs J. F. J. Lamet, Eindhoven
Ds. J. Meester, Amsterdam-Z.
Mr. Dr. Meulink, Enschede
D. W. L. Milo, Nunspeet
Prof. Dr. K. J. Popma, Utrecht
Drs G. Puchinger, Utrecht
Drs H. R. Rookmaaker, Leiden
Ir. J. Stellingwerff, Eindhoven
Ds. B. Telder, Breda
Ds. G. Visee, Kampen
Ds. C. Vonk, Schiedam
Ds. D. K. Wielenga JDzn, Rotterdam
Prof. Mr. H. D. van Wijk, Amstelveen

Secretariaat Geref. Persvereniging „Opbouw”:

H. Albracht, Prof. Wentlaan 50, Utrecht

Penningmeester van de Geref. Persvereniging:

Drs J. F. J. Lamet Antilopelaan 2, Geldrop, post Eindhoven

Administratie: Slotlaan 220, Zeist

De HERE spreekt in dit woord in laatste instantie niet over alle kinderen **hoofd voor hoofd!** Neen, Hij heeft, zo sprekend, het oog op het zaad **als geheel**. En Hij ziet dan dit zaad naar zijn **uitverkoren kern**. De niet-uitverkorenen verwaarlost Hij aldus sprekend. En van dat **zo geziene zaad** zegt Hij nu, dat het de belofte toekomt.

Maar omdat wij niet weten welke de uitverkorenen onder dat „zaad” zijn, moeten we beginnen gans dat zaad, dus **alle** jonge kinderen der gelovigen te zien in het licht van die, het eeuwige heil schenkende, belofte. We moeten dus beginnen aan te nemen, het er voor te houden, dat aan **al** die kinderen de belofte toekomt en dus dat ze reeds wedergeboren zijn.

Neen, het is niet zo, dat we van de kinderen der gelovigen kort en goed mogen zeggen, dat ze reeds wedergeboren zijn.

Dat zou alleen dan kunnen en moeten, als allen de belofte des verbonds hadden ontvangen.

Maar dat is niet het geval. Immers: niet allen, die uit Israël zijn, zijn Israël. We mogen niet verder gaan dan ze voor wedergeboren te **houden**. Maar dat moet dan ook beslist en consequent geschieden. En die eis om de kinderen der gelovigen als reeds wedergeboren kinderen te beschouwen legden de synoden daarom ook met alle nadruk en ernst aan de kerken op!

Wel werd telkens een poging gewaagd om die synodale eis wat verzacht te krijgen. Met name werd aan de synoden gevraagd goed te keuren, dat men de kinderen der gelovigen mocht houden voor wedergeboren of nog te wederbaren!

Maar de synoden wezen dergelijke verzoeken hardnekkig en resoluut af.⁶⁾ Haar eis was en bleef: Gij zult de kinderen der gemeente, allen en een iegelijk, houden voor kinderen die reeds wedergeboren zijn!⁷⁾

Zij bleven spreken:

ONGETWIJFELD zegt God **enerzijds**, dat Hij de God is van de gelovigen en hun zaad. Aan dat zaad als **totaliteit**, en aan de uitverkorenen daaronder **individueel**, komt de belofte — de verzekering, dat dat zaad het eeuwige heil in feite reeds ontving — werkelijk toe;

DOCH anderzijds zegt God ook: niet **iedere persoon** uit dat zaad ontving mijn belofte. Ik ben niet van elk lid uit het geslacht der gelovigen de God des heils. Niet allen die uit Israël zijn, zijn Israël; en

DAAROM moet gij, er van uitgaande, dat Ik mijn belofte aan het zaad der gelovigen **als geheel** schonk, maar er ook mee rekenend, dat lang niet aan alle **individuele kinderen** der gelovigen mijn belofte toekomt, het zaad des verbonds houden voor reeds wedergeboren en in Christus geheiligd. Gij moet ze voor **wedergeboren** kinderen houden — want mijn belofte komt aan **het zaad** toe. Maar gij moet ze alleen maar voor wedergeboren **houden** — want ik ben niet de God van **ieder kind**, hoofd voor hoofd.

In verband met de boven geciteerde leeruitspraken ontwikkelden de synoden nu in haar geschriften ook in den brede haar doopsopvatting.

Zo verklaarden zij nadrukkelijk, dat het in-Christus-geheiligd-zijn, dat in het doopsformulier als de grond van de doop wordt genoemd, evenals de wedergeboorte, „iets bedoelt, waaraan de zaligheid onlosmakelijk is verbonden”⁸⁾. Met beide woorden wordt „een zaligmakende genadegave bedoeld”⁹⁾. Dit geheiligd-zijn „sluit” kort en goed de zaligheid „in”, het is „een zaligmakende heiligheid”¹⁰⁾.

Ongetwijfeld verzekerden deze synoden ook, dat de **belofte** Gods de grond van de doop is. Maar men vergeet niet, dat deze belofte naar het oordeel dezer synoden „de wedergeboorte en de zaligheid insluit”.

Zakelijk maakt het dus geen onderscheid of men deze belofte, of de wedergeboorte, of de inwendige genade, of het in-Christus-geheiligd-zijn als de grond voor de doop aanwijst. Ze zijn immers onlosmakelijk aan elkaar verbonden! Komen nooit zonder elkaar voor. En zijn dus en zo zakelijk volkomen aan elkaar gelijk.

Waar nu deze zaligmakende heiligheid de grond is van de doop, doet zich nu vanzelf de vraag voor hoe het dan staat met de „doop” van die mensen, welke deze zaligmakende heiligheid niet bezitten en in wie deze doopsgrond dus niet aanwezig is!

Aan deze lieden nu komt, volgens de genoemde synoden het recht op de doop „in zijn volle, diepe zin” niet toe, en hun „doop” is geen doop „in de volle zin”¹¹⁾.

Ook omtrent de verzegelende kracht van de doop spraken de synoden klare taal.

Zij verzekerden namelijk, dat de reeds eerder genoemde „onvoorwaardelijke heilsbelofte aan de uitverkorenen” de „specifieke inhoud van verbond en sacrament” vormt¹²⁾.

De doop is volgens haar de bevestiging van de Goddelijke verzekering, dat de dopeling, „het heil heeft ontvangen; te weten, dat hij met Christus' bloed en Geest van al zijn zonden is gewassen”¹³⁾. De doop verzegelt zo een „ontvangene genade”, „een genade, die bij de doop als aanwezig wordt verondersteld”; een „gebracht zijn en worden in de levensgemeenschap met de Drieënige God”¹⁴⁾. Of, anders gezegd: de doop verzegelt „de wedergeboorte en de afwassing der zonden” als gaven, die aan de dopeling **zijn** geschonken¹⁵⁾.

Waar in de sacramenten, de doop en ook het avondmaal, deze verzegelende kracht bezitten, is het uiteraard van zelf sprekend, dat zij „bij degene, wie ze worden toegediend het geloof veronderstellen”¹⁶⁾. Het moet volgens de synoden „buiten alle tegenspraak” vaststaan, „dat voor onze belijdenis tot het **wezen van het sacrament behoort, dat het geloof veronderstelt**”¹⁷⁾.

Zo zeer is dit voor de synode een hoofdpunt der leer, dat zij om geen andere reden zo breed over de doop sprak, dan om aan te tonen, „dat in de doop de wedergeboorte wordt verondersteld”¹⁸⁾.

Met alle kracht handhaafden de synoden nu dit rechtstreekse verband van doop en wedergeboorte. Verschillende bemiddelingsvoorstellen verwierven zij, omdat deze speciaal dat verband verzwakten.¹⁹⁾ Ja, eenmaal sprak de synode bij een apart besluit uit, dat wie loochent, dat de doop aanwezig geloof verzegelt, in strijd komt met de belijdenis.²⁰⁾

* * *

Wie deze synodale constructie heeft doorzien begrijpt onmiddellijk hoe in dit gedachtenklimaat het verbond des Heeren wordt opgevat.

In de Catechismus, zo lezen wij, zijn „bondelingen degenen, die zalig worden”²¹⁾. In het verbond zegt God tot „de uitverkorene of gelovige: „Ik ben uw God (d.i. uw heils-God) voor eeuwig”²²⁾. Wel verkeren alle gedoopten in een „bijzondere positie” ten aanzien van doop en verbond, maar men heeft geen recht „deze bijzondere positie, waarin alle gedoopten verkeren, met het verbond te vereenzelvigen en het verbond daarin te laten bestaan”²³⁾. Het verbond der genade „biedt het heil niet slechts aan, maar geeft” het metterdaad.²⁴⁾ Er is bij het verbond „tweeërlei aspect” te onderscheiden, dat van ouds met de benamingen „uit- en inwendige zijde van het verbond” wordt aangeduid. Hoezeer deze typering, evenals

iedere andere, gebrekkig is, „de zaak, die ze tot uitdrukking brengt, mag nooit worden losgelaten”. En die „inwendige zijde”, die „kern”, dat „diepere” — de wedergeboorte, de zaligheid, het eeuwige heil — vormt het wezen van het verbond. Alleen zij, die daaraan deel hebben, zijn de echte, wezenlijke bondelingen.²⁵⁾

Dit is het „getrouwe” beeld van de leer welke de synoden van 1942 en 1943 hebben vastgesteld.

* * *

Maar — zo zal men zeggen — die leeruitspraken zijn toch afgeschaft!

Er is toch in 1946 een nieuwe leeruitspraak een z.g. vervangingsformule in elkaar gezet en bindend aan de kerken opgelegd!

Van die synodale woorden uit 1942 zijn we toch af!

En wordt ons niet toegeroepen, dat die nieuwe vervangingsformule veel zachter en ruimer is dan de oude leeruitspraak!

Inderdaad zo spreekt men.

Maar de feiten zijn weer totaal anders!

En we zullen ook thans weer alleen die nuchtere, onveranderlijke feiten laten spreken.

De commissie, welke in opdracht van de Synode de vervangingsformule moest opstellen schreef de volgende glasheldere woorden:

„Van stonde aan was uw commissie eenparig van oordeel, dat zulke redenen (n.l. om tot vervanging van de vroegere leeruitspraken over te gaan) **niet liggen in de zakelijke inhoud der uitspraken van 1905 en 1942!** Er heeft in uw commissie geen verschil van mening bestaan over de vraag, of de vroeger beleden waarheden aangaande het verbond Gods, aangaande het verband van verkiezing en verbond, aangaande het verband van doop en wedergeboorte, **gehandhaafd moeten worden.** Alle leden der commissie achten het gewenst, dat de synode dit in ieder geval uitspreke”²⁶⁾.

Geheel overeenkomstig de wens en het desbetreffende voorstel sprak de synode dan ook uit:

„dat de zakelijke inhoud der betreffende uitspraken van 1905 en 1942 als in overeenstemming met Schrift en belijdenis niet prijsgegeven mag worden”²⁷⁾.

Zo zijn de feiten!

De vervangingsformule doet niets anders dan wat vroeger was vastgesteld met andere woorden weergeven!

Speciaal doet ze dat ten aanzien van de kern der leeruitspraken, namelijk dat de verbondsbelofte in haar volle omvang alleen aan de uitverkorenen kinderen toekomt.

In de belofte des verbonds, zo leest men namelijk daarin, betuigt de HERE vooreerst, „dat een iegelijk, die in de Zoon gelooft het eeuwige leven heeft” — dat is de „voorwaardelijke toezegging” welke aan alle dopelingen toekomt — „maar zegt Hij ook de Heilige Geest toe, die het geloof werkt, waardoor Hij ons Christus en al zijn weldaden deelachtig maakt” — dat is de „onvoorwaardelijke heilsbelofte”, welke alleen aan de uitverkorenen toekomt en „de specifieke inhoud vormt van verbond en sacrament”²⁸⁾.

Eén kleine verandering kwam er.

De synode sprak namelijk uit, dat men de gedoopte kinderen thans moest „beschouwen en behandelen als zulken die delen in de wederbarende genade van de Heilige Geest”²⁸⁾. En in een noot verklaarde zij de bedoeling van deze wijziging. Zij wilde met de bovengenoemde formulering „ruimte” maken zowel voor de opvatting, dat de kinderen te beschouwen zijn als „reeds wedergeboren”, als voor de opvatting, dat zij te beschouwen zijn als kinderen, die „wedergeboren zijn of zullen worden”.

Dat is alles.

Terecht verklaarde Prof. Ridderbos eens, dat, als er verschil is tussen de formule van 1942 en die van 1946, dat een verschil is van een „gekloofd haar”.

Zo zijn de feiten.

Zo leerde de synode.

Er is in 1946 wezenlijk niets veranderd in de leer welke in 1942 was vastgesteld.

Dit is de „zakelijke inhoud” van de leeruitspraken over het verbond enz., die de officieel aanvaarde leer der synodaal Gereformeerde Kerken is.

Dit is de „zakelijke inhoud” van de leeruitspraken, welke naar de eigen woorden der generale synode van 1946 als „kerkelijke leeruitspraak” „uiteraard bindend gezag heeft”²⁹⁾.

C. V.

1) Toelichting enz. p. 4.

2) Toelichting, p. 16/7; Prae-advies, p. 40.

3) Prae-advies p. 11.

4) Toelichting, p. 21; vgl.: Prae-advies, p. 53.

5) Prae-advies, p. 38, 43.

6) Zie: Acta, art. 343; 381; p. 371; p. 364; p. 384; vgl. art. 484.

7) Vgl. ook Acta Art. 362, 366, pag. 370. En de vierde synodale uitspraak omtrent het genadeverbond, deze n.l. „dat de Kerk ook haar ten Avondmaal toegelaten leden naar datzelfde oordeel der liefde (als waarmee men de kinderen beschouwt n.l.) heeft de beschouwen en te behandelen”. Daarin is natuurlijk ook alleen sprake van reeds wedergeborenen.

8) Prae-advies, p. 17.

9) Idem, p. 18.

10) Idem, p. 19, 21.

11) Idem, p. 24.

12) Idem, p. 53, vgl.: Toelichting, p. 21.

13) Idem, p. 11.

14) Idem, p. 12.

15) Prae-advies, p. 17.

16) Idem, p. 9.

17) Idem, p. 11.

18) Idem, p. 14.

19) Voorstel Amersfoortsche predikanten, voorstel Verduin; voorstel kerk van Amsterdam; vgl.: mijn *Om de Unica Catholica*, II 1, a, d.

20) Acta, art. 429, die geschiedde in de procedure cand. Schilder; vgl. vooral pag. 245 van het in noot 19 genoemde boek.

21) Prae-advies, p. 44.

22) Idem, p. 53.

23) Toelichting, p. 16.

24) Idem, p. 17.

25) Prae-advies, p. 43/4. Vgl.: Dr J. Ridderbos, *Kerkscheuring* p. 7.

26) Acta, Bijlage XVII, p. 89, vgl. ook Bijlage XXXII, p. 48.

27) Acta, art. 197, p. 48.

28) Acta, synode 1946, art. 197, blz. 48—40.

29) Idem.

De kerk is één

Wij **geloven**, dat de kerk van onze Heer Jezus Christus één is.

Daarom **belijden** we ook de éénheid der kerk.

Elke zondag zeggen wij voor God, engelen, duivelen, wereld en alle christenen: Ik geloof één heilige, algemene christelijke kerk.

Dat kan en mag ook niet anders. Want God zegt in zijn woord zo nadrukkelijk en krachtig mogelijk, dat de gemeente van zijn Zoon inderdaad een éénheid vormt.

Men denke maar eens aan wat Paulus daarvan zegt tot de Efeziërs. Hij verzekert hun en alle gelovigen, ja, alle mensen, dat Christus' kerk een unieke, allesomvattende, onverbreekelijke, eeuwige eenheid is. Hij doet dat met een reeks diepe, ontzaglijk veel zeggende woorden.

We willen nu naar hem luisteren.

* * *

Eén **lichaam** is de kerk — dat schrijft

Paulus allereerst.

Met dat woord typeert hij de kerk als een organisch „geheel”, dat uit talloze, eindeloos gevarieerde „leden” bestaat. Die leden zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Samen vormen ze dat lichaam. Een lichaam bestaat immers **uit** en **door** en **in** zijn leden. Maar ook omgekeerd: de leden bestaan **uit** en **door** en **voor** het lichaam. Alle leden hebben tot taak het lichaam te dienen. Maar ook omgekeerd: het lichaam maakt, dat die leden inderdaad „leden” zijn en als zodanig kunnen fungeren. Afsneden van het lichaam gaan die leden onder. Alle leden van zo'n lichaam zijn bovendien totaal verschillend van elkaar. Maar juist zo, alléén zo, kunnen zij de leden van een lichaam zijn. Juist door die verschillende leden is één lichaam een lichaam.

Wanneer Paulus nu de kerk één **lichaam** noemt, drukt hij met dat woord de unieke, totale, onverbreekelijke eenheid daarvan dus wel zeer krachtig uit.

Onmiddellijk na deze typering van de kerk

geeft Paulus een tweede: Een Geest is het, zo schrijft hij.

Met dat woord plaatst hij de kerk van onze Heiland in een machtig perspectief.

Als hij het schrijft, ziet Hij de kerk als een duizenden ja miljoenen omvattende menigte. Maar dan zo, dat in deze allen één Geest woont, werkt, troost, leidt; zo, dat allen in de machtige greep van deze éne Geest zijn en blijven. En die Geest is de Heilige Geest van God, de Geest van Christus. Die Geest doet in al die miljoenen principieel het éne, zelfde werk. Hij bindt allen onlosmakelijk aan Christus. Hij doet hen uit Christus leven. Hij eigent allen toe wat zij in Christus hebben, namelijk de afwassing der zonden en de dagelijkse vernieuwing van het leven. Hij doet allen wandelen in de wegen des Heren.

En behalve door en in de Heilige Geest zijn alle leden der kerk ook nog onlosmakelijk verbonden door de éne **hoop**, die in alle harten leeft.

Aan allen is voorgeschilderd en toegezegd de éne, eeuwige zaligheid van het nieuwe Jeruzalem. Toen ze uit de duisternis geroepen werden in Gods licht, werden allen daardoor tegelijk ook geroepen in de hoop op de eeuwige heerlijkheid. Door die hoop richten ze zich naar de stralende toekomst, welke aanbreekt als Christus weerkomt op de wolken.

En door die hoop zijn ze nu ook allen één. Er is weinig dat mensen zo samenbindt als het echte verlangen, het hunkerende jagen naar de heerlijkheid, die hun wacht in het eeuwig Vaderhuis.

Met deze trits: één lichaam, één Geest, één hoop bezingt Paulus de eenheid der kerk dus wel op indringende en verrukkelijke wijze.

De kerk is een eenheid in **bestand** (één lichaam); in Hem die haar **vervult** en **leidt** (één Geest) en in de **verwachting** die in haar trilt (één hoop).

Ze is een éénheid van **leven** (één lichaam) van **levenskracht** (één Geest) van **levensrichting** (één hoop).

Maar de overweldigend rijke, diepe en sterke eenheid der kerk, welke Paulus in deze woordenreeks uitbeeldde, is nog maar het begin van wat hij daarvan zeggen wil. Hij voegt aan de eerste trits woorden namelijk onmiddellijk nog een tweede toe. Deze: één **Heer**, één **geloof**, één **doop**.

Wanneer Paulus deze woorden uitspreekt gaan zijn gedachten eerst naar het verleden. Hij wordt dan gegrepen door het wonder van het ontstaan, de geboorte der kerk.

Van nature, dat wil zeggen: zoals ze geboren werden, zijn allen goddelozen. Slaven van Satan en zonde. Maar — Jezus Christus is gekomen! En Hij kocht met zijn bloed vrij allen, die de Vader Hem gaf; allen die leden van zijn lichaam zouden worden. Door hen zo vrij te kopen van de Satan, maakte Hij ze tot slaven van Zich. De zo gekochten zijn nu voor eeuwig zijn eigendom. Hij is voor eeuwig hun **Heer**.

Alle leden der kerk zijn daarom ook hierin één, ook hierin onverbreeklijk aan elkaar verbonden, dat allen op dezelfde wijze en voor dezelfde prijs door Christus gekocht zijn om voor eeuwig van Hem te zijn. Zij zijn verenigd hierin dat de Zone Gods, onze Heiland volstrekt en voor eeuwig hun Eigenaar en Heer is.

Maar die Christus deed nog meer.

Hij kwam met zijn wonderlijke woord, met zijn heilswoord, zijn Evangelie naar hen toe. En Hij drong met dat Evangelie hun harten binnen. Zo, dat dat Evangelie daar aansloeg, en ging werken, vernieuwen, heersen. Of, anders gezegd: Jezus Christus bewerkte hen zo, dat ze gingen gelóven. Is het geloof soms iets anders dan dit, dat Christus door zijn Geest, door zijn **sprekende** Geest, de harten opent en met en in en door dat woord in die geopende harten gaat werken?

Zie, dat wonder werkte de Heiland in de zijnen, in al de leden van zijn kerk. En zo zijn nu al de zijnen ook hierin wonderlijk één, dat ze onder de heerschappij van het woord van Christus worden gebracht en gehouden. Ook dat éne woord, dat éne Evangelie van Christus snoert allen in de weg des geloofs samen tot een wondere eenheid in Christus en in Hem ook onder elkaar. Ze zijn één ook in het **geloof**.

En daarbij komt dan bovendien nog de **doop**! De éne **doop**.

Ja, de éne **doop**. Want er is maar één **doop**. De **doop** van Jezus Christus. Alle miljoenen

„dopen” zijn ten slotte niets anders dan uitwerkingen, doorwerkingen, verbijzonderingen van de éne **doop** van Jezus Christus. Al het doopwater, dat in alle eeuwen op miljoenen voorhoofden werd gesprekend, druppelt van Christus op allen die Hij in opdracht van de Vader dopen liet. En daarom slaat ook in die **doop** een machtige, onverbreeklijke band om allen die Christus riep. Allen worden door die éne **doop** tot een lichaam gedoopt. De kerk is één omdat zij ontving de éne **doop**.

En nog is Paulus' lied over de eenheid van Christus' bruidskerk niet ten einde. Nog dieper grijpt het, nog hoger klimt het.

De eenheid der kerk, zo roept hij ten slotte uit, ligt eeuwig vast in **God**!

Gods éénheid openbaart zich, wil zich openbaren en openbaart zich ook metterdaad in de éénheid der kerk. De kerk is zo waarachtig één als God één is. Want God is God. En daarom zijn alle leden der kerk omvangen door, doordrongen van zijn eeuwige, allen omvattende, allen beheersende souvereine almacht, de almacht van zijn **genade**!

En die God is bovendien ook **Vader**, de **Vader**.

Daarom zijn al de leden van de kerk **kinderen** Gods en **broeders** en **zusters** van elkaar.

In de wereld moge men worstelen om een waarachtige broederschap der mensen in het leven te roepen, men moge hartstochtelijk zingen: Seid umschlungen Millionen, alle Menschen werden Brüder — een werkelijke broederschap der mensen ontstaat zo nooit! Want broeders worden alleen zij die één **Vader** hebben. Wie de **Vader** verwerpen zullen nimmer, nimmer broeders zijn.

Maar in de kerk is het ware kinschap Gods en dus ook de ware broederschap. Nu en eeuwig!

Zie, deze in God gefundeerde, door God zelf bewerkte en Gods eenheid weerspiegelende eenheid is de éérste, de laatste, de hoogste en de diepste eenheid der kerk.

Paulus worstelt met de taal om ons althans enigermate de grootheid daarvan te doen beseffen.

Deze God, zo predikt hij, is **boven allen**. De éne, waarachtige, levende God troont hoog boven de leden der kerk: En Hij houdt ze allen in zijn machtige greep.

Maar Hij maakt tegelijk en gelijkelijk al zijn kinderen tot de toonbeelden, de instrumenten, van de kracht, waardoor Hij zijn heerschappij tot effect brengt. Hij is, werkt, regeert **door allen**.

En deze God, Die zo oneindig hoog boven alle schepsel verheven is en souverein allen en alles in zijn dienst neemt en houdt, — deze God woont ook in al de zijnen. Hij is ook **in allen**.

Zo bezingt Paulus de werkelijke, de alomvattende, de onvernietigbare, de eeuwige eenheid van Christus' Kerk.

En kan deze krachtiger, massiever, heerlijker tot uitdrukking worden gebracht dan door deze eenvoudige en geweldige woorden?

Wie de Schriften hebben verstaan hebben steeds deze eenheid der kerk geloofd en beleden.

Ze hebben daardoor geloofd en beleden, dat in deze eenheid **alle** gelovigen, allen die de Heer Jezus Christus in onverderfelijkheid liefhebben, betrokken zijn.

Calvijn leerde, dat de uitverkorenen Gods **allen** in Christus zó verbonden zijn, „dat ze, evenals ze aan één Hoofd hangen, zo ook als het ware tot één lichaam samengroeien, door zulk een verbinding met elkaar samenhangend als de leden van éénzelfde lichaam; in waarheid één geworden, daar ze door één geloof, hoop en liefde, en door denzelfden Geest Gods tezamen leven, geroepen niet alleen tot dezelfde erfenis des eeuwigen levens, maar ook tot de gemeenschap aan den énen God en Christus”. Deze gemeenschap van alle uitverkorenen, van alle ware gelovigen, is de kerk „die inderdaad **voor Gods aangezicht** kerk is, in welke geen anderen ongenomen worden, dan die door de genade der aanneming kinderen Gods, en door heiligmaking des Geestes waarachtige leden van Christus zijn”. Zo gezien bevat de kerk „niet slechts de heiligen, die op de aarde wonen,

maar **alle uitverkorenen**, die er van het begin der wereld geweest zijn”. De kerk zoals deze voor Gods aangezicht bestaat noemt Calvijn wel de „onbekende kerk”.¹⁾

Greijdanus verklaarde eens kort en duidelijk, dat **elk waar gelovige bij de kerk behoort**. Want ieder waar gelovige is lid van het lichaam van Christus door de werking Gods in zijn hart. Men kan het zijns inziens ook zo zeggen: **Alle uitverkorenen horen bij de kerk**. Zo horen bij de kerk ook zij, die reeds in de hemel zijn en zij, die nog geboren zullen worden. Ongetwijfeld is het zo, dat er gelovigen zijn die zich niet bij de kerk hebben aangesloten zoals deze zich op een bepaalde plaats openbaart. Dat is zonder meer zonde. Maar dat verandert niets aan het feit, dat **alleen** die door het waar geloof in Christus zijn ingelijfd, leden van de kerk zijn.²⁾

En Schilder preekte met alle klem, dat God „ook buiten onze kring de zijnen kent”. En dat Hij zalig maakt en vrij naar zijn eeuwige zalen roept ook uit hen, „die nooit de kerkmuren van binnen hebben bekeken, ook uit hen, die op zolder zitten, apart gebleven met een boekje in een hoekje”. „Ik kan nooit, zo verklaarde Schilder, de kerk geven van die echte kerkgrenzen. God eert het instituut, verplicht daartoe ook ons, maakt er een consciëntie-zaak van voor mij, maar Hij blijft vrij van zijn kant. Hoewel Hij ons bindt aan den eis van kerkvergadering, is Hij toch **vrij** van Zijn eigen wetten en Hij kan roepen waar Hij wil roepen, hoeren en tollenaars en zondaars gelijk Hij ook doet”.

Het is dus bij allen hetzelfde lied: De kerk omvat **alle** ware gelovigen. En die vormen **een eenheid**, een onverbreeklijke, alomvattende, eeuwige éénheid. Die eenheid is er omdat allen één zijn in **Christus** Jezus en door alles wat Hij geeft en doet. De zonde kan deze eenheid op allerlei wijze schenden en ze doet dat ook. Maar ze kan nooit te niet doen wat Christus heeft gemaakt en gegeven.

C. V.

¹⁾ Institutie IV, 1, 2, 3, 7.

²⁾ Congres van Gereformeerden, Referatenbundel, blz. 38; Verslag, blz. 24.

³⁾ Preken, 3, blz. 230/1.

VERMANING

Verleden week schreef ik iets over „Troost”. Mogelijk denkt iemand bij het lezen van bovenstaande titel: Nu krijgen we iets over het tegendeel van troost. Want voor ons besef liggen troost en vermaning nogal tegenover elkaar. Met troost zijn we blij, maar we worden niet graag vermaand.

Maar in werkelijkheid staan troost en vermaning niet tegenover elkaar. We moeten met beide blij zijn. Het is niet best als we geen troost krijgen, maar het is ook niet best als we niet vermaand worden of geen vermaning aannemen. Merkwaardig is dan ook, dat het Nieuwe Testament voor troosten en vermanen hetzelfde woord gebruikt.

We kunnen dat gemakkelijk vaststellen, als we de St. Vert. en de N.V. bij sommige teksten vergelijken. Als Paulus en Barnabas in de synagoge van Antiochië worden opgemerkt laten de oversten tot hen zeggen: „Mannen broeders, indien er enig woord van **vertroosting** tot het volk in u is, zo spreek”. Maar volgens de N.V. laten ze vragen: „Mannen broeders, indien gij een woord van **opwekking** voor het volk hebt, spreek het dan”. Hand. 13 : 15. Voor opwekking zouden we ook wel kunnen zetten: vermaning. Luther vertaalde: „Wilt gij iets spreken en het volk **vermanen**, zo zegt het”.

Een ander voorbeeld vinden we in II Cor. 13 : 11. De St. Vert. heeft daar o.a.: „Zijt **getroost**”. Waarvoor in de N.V. staat: „Laat u **vermanen**”.

Dat lijkt de meeste lezers wellicht een beetje vreemd. Maar hetzelfde griekse woord kan betekenen: vertroosten en vermanen. En een ander daarmee verwant woord kan vertaald worden met troost en vermaning. Letterlijk zou het werkwoord kunnen vertaald worden met: er bij roepen, naast zich roepen, tot zich roepen. Stelt u voor, dat een vader z'n kind iets kwaads ziet doen of iets gevaarlijks. Dan roept hij dat kind bij zich: „Kom jij eens even hier”. En dan vermaant hij het daarmee op te houden. Zo begrijpen we, dat „bij zich roepen” kan betekenen:

„vermanen”. Maar stelt u ook eens voor, dat een vader z'n kind ziet schreien. Dan roept hij dat kind weer bij zich. En dan troost hij het. Zo verstaan we, dat „bij zich roepen” ook kan betekenen: troosten.

In het Oude Testament komt in de ons vertrouwde vertaling het woord vermanen niet vaak voor. Toch is ook dat deel van de Heilige Schrift vol van vermaningen. Is dat een kwaad ding als het volk des HEREN vermaand wordt? Als de HERE Zijn volk vermaant? Ieder voelt dat dit geen vloek maar een zegen is. Daardoor wil de hemelse Vader Zijn kinderen van het kwaad doen wijken en dringen tot het doen van wat goed is in Zijn ogen.

Koning Josafat stelt in Jeruzalem rechtens aan en zegt o.a. tot hen: „Zo vermaant hen (die een geschil hebben), dat zij niet schuldig worden aan de HERE en een grote toornigheid over u en over uw broeders zij: doet alzo, en gij zult niet schuldig worden”. De vermaning heeft ten doel voor zonde te bewaren en op de rechte weg te houden. Zouden we daar niet blij mee zijn?

Psalm 19 noemt de rechten des HEREN „begeerlijker dan goud, ja dan veel fijn goud en zoeter dan honig en honigzeem”. En vervolgt dan in vs 12: „Ook wordt uw knecht daardoor klaarlijk vermaand; in het houden van die is grote loon”. De wet des HEREN waarschuwt ons duidelijk voor de zonde. Daarom is ze heerlijk en begeerlijk. Het is alleen maar erg als iemand zich niet wil laten gezeggen. Daarvan zegt Prediker 4 : 13: „Beter is een arm en wijs jongeling (die wil naar vermaning luisteren!) dan een oud en zot koning, die niet weet van meer vermaand te worden”. Hij is een zot, die van geen vermaning wil horen.

Het woord vermanen komt in het O.T. weinig voor, maar zakelijk vermaant de HERE Zijn volk krachtig bijv. met deze woorden: „Wacht u, dat gij het verbond des HEREN uws Gods, hetwelk Hij met u gemaakt heeft, niet vergeet”. Deut. 4 : 23. Trouwens heel de Oudtestamentische Schrift is vol van vermaningen, geboden, verboden, waarschuwingen of hoe wij ze willen noemen. Maar we moeten dat alles goed verstaan. Er wordt wel eens een tegenstelling gemaakt tussen het Oude Testament als Wet en het Nieuwe Testament als Evangelie. Maar die tegenstelling is vals. Ook in het O.T. zijn de vermaningen evangelisch. Ze worden gegeven op de grondslag van Gods verbond, dat Hij met Zijn volk heeft opgericht.

Eerst geeft de HERE Zich aan Zijn volk. Hij is hun God en zij zijn Zijn volk. Daarna volgen dan in die verhouding vermaningen.

Eerst zegt de HERE tot Abraham: Ik ben God de Almachtige.

Dan volgt er: Wandel voor Mijn aangezicht en wees oprecht. Gen. 17 : 1.

Eerst zegt de HERE: Ik ben de HERE uw God, die u uit Egypteland, uit het diensthuis uitgeleid heb. Daarop volgen dan de bekende tien geboden. Ex. 20.

We moeten de vermaningen of waarschuwingen niet „wettisch” lezen. Alsof Israël door zijn gehoorzaamheid de gunst des HEREN nog zou moeten verwerven. Maar we moeten ze evangelisch lezen. Zoals een vader zijn kinderen door vermaningen in de rechte wegen wil houden, zo wil de HERE door de vermaningen Zijn kinderen houden onder Zijn genade. Hij heeft geen lust in de dood van een zondaar, maar daarin dat hij zich bekeert en leeft. Ook de vermaningen dienen niet om het volk Gods zware lasten op te leggen, maar om het te doen leven.

Precies zo staat het in het Nieuwe Testament.

We moeten bijv. de Bergrede niet wettisch, maar evangelisch lezen.

Eerst spreekt de Here Jezus zijn discipelen zalig.

Hij geeft zich aan en vóór hen. En zij mogen zijn eigendom zijn.

En dan volgt de liefelijke wet van het Koninkrijk der hemelen.

Zo staat het ook met de brieven van Paulus en van de andere apostelen. We zijn wel gewoon die geschriften te verdelen in een eerste deel, waarin de beloften worden uiteengezet. Waarop dan een tweede deel volgt met de eisen. We zouden dat zo kunnen

zeggen: eerst hebben we een gedeelte, waarin ons voorgehouden wordt de troost van wat wij in Christus hebben. Dan volgt er een tweede deel, dat vol is van praktische vermaningen. Nog anders gezegd: eerst de leer, dan het leven.

Daar zit wel wat in, als we maar oppassen dat we deze twee niet scheiden. Want ze horen bij elkaar. Het is wel waar, dat ons in de brief aan de Romeinen bijv. in het eerste en grootste deel wordt voorgehouden, wat wij „in Christus hebben”. Rom. 1—11. Terwijl dan in Rom. 12 enz. vermaningen voor de levenswandel volgen. Maar in dat eerste gedeelte komt ook een vermanend deel voor. Denkt maar aan de woorden uit Rom. 6 : 12: „Laat dan de zonde niet langer als koning heersen in uw sterfelijk lichaam”. Terwijl in het laatste deel ook Rom. 13 : 1—7 voorkomt, waar geleerd wordt welke de plaats is van de overheid. Maar vooral moeten we bedenken, dat de vermaningen gegrond zijn in de beloften. Dat is heel duidelijk in het begin van Rom. 12: „Ik vermaan u dan, broeders, met beroep op de barmhartigheid Gods, dat gij uw lichamen stelt tot een levend, heilig en Gode welgevallig offer: dit is uw redelijke erediens”.

Juist omdat we de barmhartigheid Gods hebben ondervonden, daarom zullen wij ons leven stellen in dienst van de barmhartige God. Dat wil niet zeggen, dat wij, omdat God zoveel voor ons heeft gedaan, nu ook wat voor Hem moeten doen. Zulk een vergeldingstheorie kent de Schrift niet. Wat zouden wij uit ons zelf voor de HERE kunnen doen? Maar de apostel wil zeggen, dat de barmhartigheid Gods als vanzelf dringt tot een leven der dankbaarheid. De herinnering alleen aan Gods grote genade drijft ons om de HERE lief te hebben. Alleen wanneer we Gods genade vergeten kunnen we nog in de zonde leven.

Heel duidelijk is dit ook in Fil. 2 : 1: „Indien er dan enig beroep (op u gedaan mag worden) in Christus, indien er enige bemoeiding is der liefde, indien er enige gemeenschap is des Geestes, indien er enige ontferming en barmhartigheid is, maakt (dan) mijn blijdschap volkomen door eensgezind te zijn”. Als we geloven in Christus de Here, dan kan een beroep om eensgezind te zijn niet van de hand worden gewezen.

Hoezeer de vermaningen samenhangen met het Evangelie blijkt zonneklaar uit de brief aan de Hebreëen. Daarin wordt ons de heerlijkheid van Christus voorgesteld. Hij is hoger dan de engelen. Hij is meer dan Mozes of Aäron. Hij is onze eeuwige Koning en enige Hogepriester, een Voorspraak bij de Vader. Maar telkens als de schrijver dat aan de gemeente heeft voorgehouden volgt er een vermanend tussenstuk om zo te zeggen. Zo in het tweede hoofdstuk: „Daarom (omdat Christus zo groot is) moeten wij te meer aandacht schenken aan hetgeen wij gehoord hebben, opdat wij niet afdrijven”. Leest de brief aan de Hebreëen er maar eens op na. Ik wil alleen nog noemen 3 : 12: „Ziet toe, broeders, dat bij niemand uwer een boos, ongelovig hart zij, door af te vallen van de levende God, maar vermaant elkander dagelijks...”

Laten de dienaren des Woords maar niet bang zijn het volk des HEREN te vermanen.

Als het maar op de goede wijze gebeurt. Als ze maar zeker zijn in naam des HEREN te vermanen. Voor meer dan 30 jaar hoorde ik eens het oordeel van een ouderling over een preek, waarin niet op de goede wijze was vermaand. Hij zei: „Ik hoorde in die preek niet de stem des HEREN. Die dominee timmerde op de gemeente los, alsof hijzelf de baas van haar was. Hij zou ons de wet wel eens even stellen. Hij zou wel eens even zeggen welke krant we moesten lezen en van welke organisatie we lid moesten wezen en welke vereniging we moesten verlaten”. Als een dienaar des Woords zegt: „Alzo spreekt de HERE”, dan moet hij wel zeker weten, dat hij in naam des HEREN spreekt. En als hij vermaant, moet hij laten voelen, dat het is op grond van de barmhartigheid Gods. Ik zelf heb wel eens zo op de „bokken” geslagen, dat een ouderling tegen mij zei: „U slaat er zo op, dat ook de schapen van de Here Jezus schichtig worden”. Hij had wel gelijk en ik heb het anders leren doen.

De vermaning bestaat niet alleen in het aandringen op een nieuw leven, maar ook op een blijven in het geloof. Waardoor we telkens weer de zaligheid en het leven buiten ons zelf in Christus moeten zoeken. In die zin schrijft Paulus aan de Corinthiërs: „Wij zijn dus gezanten van Christus, alsof God door onze mond u vermaande; in naam van Christus vragen wij u: laat u met God verzoenen”. Maar vanuit die verzoende betrekking mag en moet ook worden vermaand tot een godzalige wandel. De Doopsgezinden noemden de preek: de vermaning. Zelfs hun kerkgebouw werd zo genoemd. Dat is nog zo gek niet. Zelfs het Evangelie komt tot ons met de vermaning: Laat u behouden. Als Petrus zijn bekende Pinksterpreek heeft gehouden, die ons in Hand. 2 is bewaard, volgt er: „En met nog meer andere woorden getuigde hij, en hij vermaande hen, zeggende: Laat u behouden uit dit verkeerde geslacht”.

De Schrift is vol van vermaningen voor ouders en kinderen, voor mannen en vrouwen, voor heren en knechten, voor ouden en jongen. Ze houdt ons voor hoe we moeten verkeren met vrienden en vijanden, in de gemeenschap der Kerk en in de wereld. Ze vermaant ons het Evangelie te geloven, maar dan ook naar uitwijzen van het Evangelie te leven. Ze is vol van beloften en eisen, van leer en leven, van geloof en bekering, van Evangelie en Wet. We zullen even gewillig zijn om naar het Evangelie te horen, dan ons door de vermaningen te laten gezeggen. We worden niet zo oud, dat wij ze kunnen missen. Ze zijn nodig als brood. Ze behoren bij het Evangelie. De Dordtse Leerregels spreken ergens van „heilige vermaningen des Evangelies”. Terwijl daar ook wordt gezegd: „Door de vermaningen wordt de genade medegedeeld”.

We mogen wel gedurig in gedachten houden het woord van de Heiland: „Niet een ieder, die tot Mij zegt: Here, Here, zal het Koninkrijk der hemelen binnengaan, maar wie doet de wil mijns Vaders, die in de hemelen is”. Matth. 7 : 21. Of die andere uitspraak van onze Zaligmaker, nadat Hij de voeten van zijn discipelen had gewassen: „Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, een slaaf is niet boven zijn heer, noch een gezant boven zijn zender. Indien gij dit weet, zalig zijt gij als gij het doet”. Jes. 13 : 16.

H. J. Jager.

De ontfermingen Gods

(XII)

En toch is hiermee nog niet alles gezegd van het gericht over Israël. Want zelfs als God toornt, gedenkt Hij nóg aan Zijn ontferming. Zelfs als Hij gericht over Israël gaat brengen, gebruikt Hij nog die gerichten om de heerlijkheid van Zijn genade te openbaren.

In de vss 22 en 23 moeten we zien een parallel tussen wat er met Israël gebeurt en wat er met de Faraó is gebeurd.

God heeft immers niet onmiddellijk Zijn gericht over de Faraó voltrokken, omdat Hij grotere plannen heeft. De Heere wil Zijn vijand gebruiken om nog duidelijker de kracht van Zijn verlossingen te openbaren. Hij laat Faraó de volle gelegenheid Zijn vijandschap uit te leven, Gods ontfermingen

tegen te houden, het volk Gods zelfs te achtervolgen tot in de Rode Zee. En als de Heere dan over deze uiterste vijandschap, over deze hoogste inspanning van Egyptes potentaat triumfeert, dan wordt de kracht van het welbehagen des Heeren zichtbaar voor het oog van alle volken. Tegen wil en dank moet de Faraó dienen om de glorie van Gods ontferming voor de ganse aarde te ontdekken.

En zo handelt de Heere nu ook ten aanzien van Israël. God heeft reeds lang het volste recht gehad om Zijn volk van de aardbodem te doen verdwijnen. Denk slechts aan de woestijntijd, aan de Richterenperiode, aan de tijd der profeten; aan de periode na de ballingschap. Van Israëls kant is het één lange keten van ongerechtigheid en afdwaling en

verlating van de Heere, van verachting Zijner genade, een schenden van het verbond. Eigenlijk is Israël maar op één manier te typeren: het is een overspelig geslacht, een hardnekkig volk, een verdorven gebroed. Wat heeft de Heere dikwijls op het punt gestaan om Zijn volk uit te roeien. In de woestijn reeds wilde God het verdelgen. In de Richterentijd teisterde Hij het door de invallen der vijanden. In de dagen der profeten komt het zelfs zover, dat de Heere zegt: bid niet meer voor dit volk. Ik heb er nu eindelijk genoeg van. Ik zal dit verdorven geslacht nu ten dode vervolgen.

Maar telkens weer kreeg de Heere berouw, kwam Hij van Zijn voornemen terug en erbarmde Hij Zich weer over Zijn kinderen.

Totdat het allerergste gebeurde, toen Israël de Christus verwierp. Toen was de maat van hun ongerechtigheid vol geworden. Toen was ook de maat van Gods toorn vol geworden. Toen werd het verschrikkelijkste oordeel over dit volk uitgesproken: de gruwel der verwoesting zou over Israël komen.

Zal de Heere nu onmiddellijk Zijn volk uitroeien? Zal dadelijk de volle gramschap des Heeren zich openbaren? God wil het wel, zegt Paulus. Hij wil wel Zijn toorn tonen en Zijn kracht bekend maken. En Hij behoeft niet te wachten, omdat de zonde nog niet vol zou zijn. Want de vaten des toorns zijn rijp voor het verderf.

Maar God draagt hen nog enige tijd in Zijn lankmoedigheid, omdat Hij evenals bij de Farao een hoger doel heeft dan alleen Zijn volk te verdelgen. Indiën Hij dit gedaan had, indien Hij onmiddellijk na de kruisiging van de Heere Jezus of na de opstanding of na de eerste Pinksterdag Zijn volk had uitgeroeid, het zou een rechtvaardig en verdiend gericht zijn geweest. Maar God wil niet zonder meer gericht oefenen. Hij wil zelfs dit gericht nog gebruiken om de grootheid van Zijn ontferming te openbaren.

Want nu gaat de Heere twee dingen doen. Hij gaat eerst uit dat verdorven volk, uit dit geslacht dat bestemd is voor de ondergang, toch nog weer een overblijfsel behouden. Over de Rest ontfermt Hij Zich. Die Rest, het wordt een brandhout, uit het vuur gerukt. Die Rest wordt op het laatste moment weggetrokken van voor de wagens van Gods gericht. Nog maar even en dan zal de volle gramschap des Heeren zich openbaren over Jeruzalem, over Israël. Maar vlák voordat de vlammen van Gods toorn uitslaan, vlák voordat de raderen van Zijn gramschap Zijn volk gaan verbrijzelen, grijpt God er nog een paar beet, hier één en daar één, een Rest, een Overblijfsel.

Nu gaat te midden van het zwaarste gericht tóch nog weer glanzen de ontferming Gods, de rijkdom van Zijn heerlijkheid.

En vervolgens gaat God glorieus triumeren over de vijandschap van Zijn volk, door Zijn ontferming te doen uitgaan in een ongekende breedte, over Samaria, Antiochië, Klein-Azië, Griekenland, tot de einden der aarde. Want God kán het, zelfs in Zijn gerichten, niet laten Zich te ontfermen. Waarom niet? Welnu, Hij is Die Hij is, de barmhartige, ontfermende God. Dus stelt Hij het oordeel nog weer in dienst van Zijn ontferming. Als de hardnekkigheid van Israël een stuwdam vormt die de stroom van genade tegenhoudt, dan verlaat deze stroom van genade de oude bedding — en Gods ontferming loopt naar alle kanten uit over de akker. EN DE AKKER IS DE WERELD.

Dát heet gadeloze ontferming, dát genade, rijk en vrij. Door het vuur van Zijn gerichten trekt de ontfermende God voort op de weg van Zijn welbehagen. De gerichten houden de ontferming Gods niet tegen. Integendeel, God gebruikt juist — eerst het uitstel van het gericht — en dan ook de gerichten zelf — om de kracht van Zijn welbehagen, de rijkdom Zijner glorie, het reddend vermogen van Zijn ontferming te openbaren.

En als Paulus dit gezegd heeft, dan opent hij ineens een perspectief door Israëls geschiedenis. Het is in de historie eigenlijk nooit anders geweest. Altijd heeft God de gerichten moeten gebruiken om Zijn ontferming weer als ontferming openbaar te maken.

We lezen dit al bij Hosea. Reeds toen was het zover gekomen, dat de Heere ook van Zijn kant het verbond liquideerde. Noem Israël niet langer Mijn volk. Noem het ook niet langer voorwerp van Mijn ontferming, Lo-Ruchama.

1 april: begin 3e jaargang „Opbouw”

eind maart: neem nú een abonnement, dan mist U geen nummers van de nieuwe jaargang

Adm. adres: Drukkerij Steenberg, Zeist

Maar reeds toen gebruikte de Heere dit oordeel over Zijn volk om Zijn barmhartigheid weer als barmhartigheid te openbaren. Want midden in dit gericht krijgt Hosea opdracht van de Heere: noem dit verworpen volk tóch: Mijn volk. Noem de niet-geliefde tóch: geliefde.

En Jesaja heeft geprofeteerd: wanneer de Heere Zijn oordelen zal doen komen, volledig en snel, radicaal en onverwijld, dan zal Hij in dit oordeel Zijn barmhartigheid doen schitteren. Juist in het kader van het gericht zal Zijn barmhartigheid als barmhartigheid openbaar worden: een overschot zal worden gered.

En reeds eerder had Jesaja gesproken van een 'alles wegspoelend en afsnijdend gericht', een oordeel als over Sodom en Gomorra die met de grond gelijk werden gemaakt door vuur en sulfuur.

Maar in dit gericht blijkt eerst recht de ongehouden goedheid, de grondeloze ontferming van onze God: de Heere der heirscharen heeft nog een zaad overgelaten.

Wij zijn nu aan het einde van onze artikelen over Romeinen 9, het hoofdstuk van de verkiezing Gods. D.w.z. het hoofdstuk van de ontferming Gods. Want de verkiezing, zoals de Schrift daarover spreekt vormt geen schaduw voor het leven des geloofs, geen bedreiging van geloofs zekerheid en geloofsblijdschap. Ze vormt wél een bedreiging voor hem die van ontferming niet wil leven.

Wie Gods genade wil grijpen als het resultaat van eigen inspanning, aan het einde van zijn eigen wegen, hij zal te pletter lopen tegen het welbehagen Gods. De Pottebakker zal hem stellen tot een vat des toorns, in soevereine vrijheid.

Maar de spits der verkiezing richt zich nimmer tegen hem die van ontferming wil leven. Romeinen 9 geeft geen waarschuwing om te vrezen voor een willekeurige God. Maar wél een waarschuwing om te vrezen voor ongelooft.

Want God wil Zijn ontferming schenken als een ónverdiend geschenk, als een genade-geschenk. Daarvoor is Hij nu eenmaal de ontfermende God: Jahwe, Hij is, Die Hij is: Hij is Zichzelf, als Hij Zich ontfermt; dus ontfermt Hij Zich over wie Hij Zich ontfermt en Hij is barmhartig wie Hij barmhartig is. Hij is nu eenmaal zo:

O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods, hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk Zijn wegen!

Want wie heeft de zin des Heeren gekend? of wie is Zijn raadsman geweest?

Of wie heeft Hem eerst gegeven en het zal hem wedervergouden worden?

Want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen.

Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid.

Amen.

Baarn.

W. Borgdorff.

Naar de gordel der aarde

I

Terwijl het mogelijk is, dat U zich nog lezende bezig houdt met mijn artikelen over mijn reis naar de top der aarde in het hoge Noorden, zit ik zelf al weer een kleine tienduizend kilometer van U verwijderd en nog verder van dit uiterst noordelijke punt der aarde, in de verrukkelijk koele kamer van het hotel El Curaçao Intercontinental, volledig „airconditioned”, een brief aan U te schrijven vanuit de Nederlandse Antillen. Nog maar nauwelijks ontsnapt aan de wekenlange mist in het land van „slik en slobber”, waarover De Genestet — hoe lief hem Nederland ook was — zulke verstoorte dichtregels neerschreef, waant men zich hier als in het paradijs, onder wuivende palmen, op dit eiland, dat ompoeld wordt door het water van de blauwe Caribische Zee.

De titel boven deze reeks is niet van mij, maar van broeder van der Mark, die mij vanmorgen in zijn auto voor de kerkgang kwam afhalen. Hij zei toen: „U bent nu wel verwijderd van de top der aarde. Krijgen we van Uw verblijf hier ook nog wat te horen?” Ik vroeg toen: „wat zal het opschrift nu zijn?” En spontaan volgde het antwoord: „Naar de gordel der aarde”, welk idee ik gaarne overnam. U weet nu tenminste, hoe wij eraan gekomen zijn.

Onze reis hierheen heeft ook nu weer een zuiver zakelijk doel. En ook nu weer zeggen wij, dat wij daarover liever zwijgen, hoe belangrijk hetgeen ons hierheen brengt voor ons ook is en hoezeer wij daaraan dagen lang van 's morgens vroeg tot 's avonds laat bezig zijn.

Wij ontvingen de eerste luchtdoop toen we precies om twaalf uur met onze onvolprezen K.L.M. van Schiphol het luchtruim inschoten. Een sensatie is dit voor ons niet geweest. Het gaat alles zo volkomen rustig en je bent na een uur in Frankfurt voor je het weet. Onder geleide van een „grondgastvrouw” ga je dan naar het restaurant om de nodige lavenis te

genieten, die je overigens door de stewardess in het vliegtuig vooraf ook al bij herhaling is aangeboden. Daarna gaat het naar Zürich en na een klein uur oponthoud van daar weer verder naar Lissabon. Daar was het vrij koud voor de tijd van het jaar. Vervolgens naar Santa Maria op de Azoren, om van daaruit de tocht over de Oceaan te beginnen, die, daar we de zuidelijke richting volgen, ons dan ruim 13½ uur aan één stuk in de lucht en boven zee zal houden, voor we veilig voet aan wal zetten in Caracas in Venezuela. Vandaar gaat het een half uur op Curaçao aan. Als we ons na een uiterst snelle douane-visite naar ons hotel begeven, zijn we, met de onderbrekingen, een kleine 30 uur in de lucht geweest. Daar we geen foto bij ons hebben, moeten we ons de andere dag daarvan voorzien bij de „vreemdelingendienst” gaan melden. Het doet wel wat vreemd aan, dat burgers van één en hetzelfde koninkrijk elkaar blijkbaar als vreemdelingen beschouwen. In Scandinavië had men voor de inwoners van de Scandinavische landen zelfs andere in- en uitgangen in de douaneloosden, omdat de in- en uitklaring van bagage van de burgers van deze landen veel vlugger in zijn werk ging dan voor hen, die van elders kwamen. Overigens moet U aan deze opmerking van mij beslist geen al te zwaar gewicht hangen, want de bevolking is hier zeer vriendelijk en hartelijk tegenover ons Nederlanders en wát ingenomen met het Koningshuis, dat wij samen mogen hebben. Op de recepties bij de eerste Antilliaanse families hier toonde men mij opgetogen de foto's zowel van het bezoek van H.M. Koningin Juliana en Z.K.H. Prins Bernhard, als van de stralende Kroonprinses Beatrix; bij de laatste behoeft men werkelijk niet te vragen, heeft zij het hier wel naar haar zin gehad. Zulke bezoeken lijken mij meer dan iets anders in staat te zijn, een hechte band van verbondenheid te smeden tussen de rijkdelen onderling.

De aankomst maakt een heel wat andere

indruk dan de landing te Caracas, waarbij het wemelt van militairen met geweer op schouder, terwijl aan de rand van het vliegveld zelfs een loopgraaf is, precies alsof men elk ogenblik weer een revolutie verwacht. Wie daar dan de nederlaag lijdt, gaat met zijn slordig vluchtkapitaal naar elders, ook naar Curaçao, om ruim baan te maken voor hen, die van Curaçao als uitgewekenen dan weer naar Venezuela gaan. Het is hier voorgekomen, dat in het ene hotel, Americano, de vertrekkenden huisden en, gescheiden door de schipbrug, in het hotel, waarin wij thans wonen, het luxueuse El Curaçao Intercontinental, de zojuist verjaagden. Rust kent deze Zuid-Amerikaanse wereld blijkbaar — blijvend althans — niet.

Men had mij Curaçao afgeschilderd als een kaal eiland, waarop niets viel te beleven. Mijn indrukken zijn totaal anders. Het land is weliswaar droog, omdat er nu al gedurende twee jaar maar weinig regen gevallen is in de maanden januari en februari, die de koelste zijn (het regenseizoen loopt van oktober tot februari), maar toch zijn er bomen met diep groenend loof, bloeien er bloemen in fel rode kleur en wuiven er de palmen onder de nimmer aflatende winden, die constant uit oostelijke richting waaien (waardoor men b.v. op het vliegveld met één startbaan kan volstaan). Deze wind maakt het klimaat beslist dragelijk, waar de gemiddelde temperatuur ligt tussen de 76 en 90 graden Fahrenheit.

Het is zondagmiddag, terwijl ik dit schrijf. Zoals reeds gezegd, vanmorgen werd ik afgehaald door broeder v. d. Mark, voorzitter van de kerkeraad hier, die mij met zijn vrouw en zontje per auto bracht naar het vriendelijke kerkje aan de Karel Doormanlaan. Het kerkvolk op zijn zomers vertoefde gezellig buiten, totdat de dienst een aanvang nam. Alle ramen links en rechts open, zodat de wind kon doorwaaien. Je moet dan ook bij lezen en zingen de bladzijden van je bijbeltje goed vasthouden, anders waaien ze om. De dienst begon om half tien. We zongen van „de Filistijn, de Tyrier, de Moren”, die binnen de Godsstad voortgebracht zijn. Het was hier wel zeer concreet waar te nemen. Links en rechts van mij zaten zij ook in de kerk, onze broeders en zusters met koffiebruine gelaatskleur, als bevestiging van dit woord, nog onverzwakt geldig anno 1959.

Gelezen werd een preek van ds v. d. Born over de genezing van Naaman, de legeroverste van de koning van Aram. Welk een gewaarwording om hier samen vereend rond de Schriften de heerlijk gewone Woorddienst met elkander te mogen hebben. Er waren naar schatting groot en klein een 60 mensen bijeen. Na afloop dronken we koffie bij de gastvrije familie v. d. Mark. Vanzelfsprekend verwijlden onze gedachten en gesprekken bij de kerken in het vaderland. De inhoud daarvan zou m.i. het best kunnen worden samengevat in de woorden van vers 3 van Psalm 123:

„Om vriend en broed'ren spreek ik nu:
De vrede zij en blijf' in u,
nooit moet haar nijd of twist verkloeken”.

Onze broeders en zusters daar zien wel eens sterk verlangend uit naar aanwas vanuit het oude vaderland ter versterking hunner gelederen, die door vertrek wel eens worden gedund. Een goede raad evenwel aan wie wel eens wat last heeft van zijn gal en zijn lever en eerst recht opleeft, wanneer hij zijn geest verdiept in kerkelijke ruzies en bezwaarschriften (ook al moeten daaronder zuchtende kerkeraden dat maar al te vaak doen!): blijf er vandaan. Dit is geen land voor querulanten. Binnenkort verwacht men hier ds Zemel, die hier een tijd komt arbeiden.

Curaçao is een heerlijk land. Het eiland is met zijn 178¹/₂ vierkante mijl wel niet groot, maar met zijn ruim 124.000 inwoners vormt het een zeer kleurrijk gebied met zijn bonte doorenmengeling van volken en rassen. De zes eilanden, die samen de Nederlandse Antillen vormen, hebben een totaaloppervlakte van 394.1 vierkante mijl en totaal een kleine 191.000 inwoners.

Het wordt zo langzamerhand tijd, dat we ons weer gereed gaan maken voor de tweede kerkdienst, die hier om zeven uur 's avonds begint. Wij nemen dus afscheid van U, om een stereotiepe radioterm te bezigen, om een volgend maal D.V. U weer iets van ons te laten horen. Want onze zaken houden ons hier nog een grote week vast, naar het zich laat aanzien. En, als U het voorgaande hebt gevolgd, zult U begrijpen, dat wij, wat land en mensen hier betreft, ook al is dat land een niet al te groot eiland, ons best in ons lot zullen kunnen schikken. Komt U hier ook eens kijken? Het wemelt hier dag in dag uit van de Amerikaanse touristen, die per boot en vliegtuig overkomen om in wel eens wat al te kakelbont aandoende zomerse kledij hier een paar dagen van hun vakantie door te brengen en vervolgens gepakt en gezakt met hun inkopen de vreugde te beleven van een douanevrije invoer ter waarde van \$ 500.— per persoon, hetgeen voor menigeen precies een kostenloze vakantie oplevert als ze weer in Amerika zijn teruggekeerd. Wat gaat het bij ons dan toch alles nog op kleine schaal, vindt U ook niet?

Overigens is Curaçao ook een eldorado op het gebied van lage belastingen. Voor me ligt een boekje over de Nederlandse Antillen met een hoofdstuk erin, dat als titel draagt „Tax Holiday” of vertaald: „belasting-vacantie”. Wie had dat ooit kunnen dromen! En wie, die zucht onder en over zijn belastingbiljet in het oude vaderland, zou daar wel eens niet zijn toevlucht willen zoeken. Toch is dit voorrecht beschoren gedurende tien jaar aan hem, die hier een onderneming met een kapitaal van NA f 100.000.— kapitaal minimaal of f 200.000.— Nederlands courant begint, zowel wat betreft de invoerrechten op de materialen, nodig voor de inrichting van gebouwen, als de belastingen op de winsten en ook de grondbelasting.

Niet alleen het „natuur-klimaat”, maar ook het „fiscale klimaat” tussen de delen van het koninkrijk is blijkbaar nogal zeer verschillend. Tot een volgende keer.

P. Groen.

KRITISCHE KRABBELS

Historisch.

Onlangs woonde ondergetekende een lezing bij in het kader van de winteravonden zoals zij in onze kring plegen voor te komen. Ditmaal was het niet eens een predikant die in de gemeente van een collega eens even wat komt vertellen over prediking of misschien wel politiek, neen de spreker was een van de zeldzame letterkundigen die onze gemeenschap rijk is. Genoemde causeur gaf zich alle moeite om aan het volk van de Reformatie, dat ook zo heel goed weet wat Deformatie is, uit te leggen wat onder de kunst als „transformatie van de werkelijkheid” moet worden verstaan. De vragen waren — tot zijn vreugde — legio en één der aanwezigen vond het nodig om te vragen of het transformeren niet met de leugen op één lijn moest worden gesteld. Hij had er kennelijk ernstige bezwaren tegen dat een romanfiguur het moest doen met de neus van broeder de Vries en met de handen van broeder Van den Berg.

Enfin, zo kwam er een andere vraag voor de dag, nl. of de „korte stukjes” zoals die in verschillende persorganen voorkomen altijd een historische ondergrond hebben. De broeder vroeg dus eigenlijk — als een klein kind — „is dat waar gebeurd?” Frater weet echt niet of het antwoord dat uitging van het verschil tussen feitelijkheid en mogelijkheid, betrokkene voldoende bevredigde. Doch Frater staat wel in voor de historiciteit van het volgende verhaal. U mag het dus met een „historisch geloof” voor waar aannemen.

De nieuwe predikant maakte zijn rondgang door de gemeente. Reeds vóór het beroep was hem de roep vooruitgesnel dat hij een eminent kenner was van de vrijgemaakte literatuur, dat hij een kei was in het onder ons zo zeer geroemde „studeren” en dat hij op catechisatie het nieuwste materiaal gebruikte. Over zielszorg en huisbezoek tastte men weliswaar in het duister, doch dat mocht de principele pet niet drukken. Met het huisbezoek maakten wij dan spoediger dan verwacht kennis. Dominé bleek een gezellige prater over ditjes en datjes, net alsof hij een cardinale vraag bleef ontwijken. Eindelijk, na uren, kwam die vraag, nog wel uit zijn eigen mond. „Vertel jij mij nou 'es” (ja hij tutoyeerde heus!) „waar mijn preekstijl jou aan doet denken”.

De gastheer raakte in verlegenheid. Moest hij zeggen wat hij hier en daar had opgevangen? Moest hij zijn antwoord inkleden in een vergelijking met één gemakkelijk te vinden onbekende? Een decisie bleef hem bespaard, want de pastor ging voortvarend door: „Het zou mij verheugen als U er klanken van Schilder in zou herkennen!” De gastheer knikte. Ja, zo was het precies, maar hij kon toch niet zeggen dat er een groot verschil is tussen de Himalaya en de Pietersberg? Trouwens: die Pietersberg bevat schatten aan oude waarden (fossielen) en aan hoogst praktische bouwstoffen. Op dit punt hinkte de beeldspraak.

Geen zorg, dominé behield het initiatief: „Man, man, die K. S.! Geweldig!” Ja, dat vond de gastheer ook. „Ik zou”, reformeerde de voorganger zijn gedachten voortgaand, „ik zou over elke zin van K. S. wel twintig preken kunnen maken”.

Na de vraag of het niet moeilijker was over één tekst één goede preek te maken, was zijne eerwaarde weldra verdwenen. We hebben hem nog niet terug gezien, maar aan die twintig preken over één schilderij volzin is hij nog altijd bezig.

Frater.

moet ik gaan, hoeveel moet ik geven, om een gerust geweten te kunnen hebben voor de Here?”

Ik waardeer die vraag en heb eerbied voor de broeders en zusters, bij wie die vraag leeft.

Nu kreeg ik, in verband met deze kwestie een brief onder ogen van een broeder, die daarover aldus redeneerde:

„Aan Israël had de Here gezegd, dat zij van hun inkomsten een tiende deel moesten afzonderen tot onderhoud van de Levieten; deze Levieten hadden geen erfdeel in het Heilige Land zoals de andere stammen; zij moesten ook de dienst verrichten in de taber-

De praktijk der Godzaligheid

Tienden geven

Voor wie ernst maakt met de vreze des Heren in zijn leven, is het niet zo gemakkelijk de vraag te beantwoorden: „Hoeveel moet ik van mijn inkomen afzonderen voor de kerke-dienst en voor allerlei andere zaken, die het Koninkrijk Gods willen dienen; zoals: zending, barmhartigheidsinstellingen, opleiding tot de dienst des Woords, en dergelijke”.

Ik weet wel, dat er in de Kerk mensen zijn die het zich niet druk maken met de beantwoording van deze vraag.

Of neen, zo zeg ik het niet goed. Zij stellen zich deze vraag wel, maar dan in deze vorm: „Hoe kom ik er op het goedkoopst af?”

Zij veroorloven zich allerlei uitgaven voor hun eigen genot, voor dingen, die louter „weelde” zijn, die ze helemaal niet nodig hebben, ja, die hun veeleer schade doen; maar voor de dienst des Heren hebben ze niets over. Voor hun fatsoen zijn ze wel genoodzaakt er iets voor te doen. Maar dat iets houden ze zo klein mogelijk. Altijd zijn

ze bang, dat het teveel zal worden.

In dat opzicht ziet ge soms dingen, die u zouden doen schreien.

Radio, televisie, een bromfiets; bij sommigen treft ge tegenwoordig zelfs, als opperste luxe, een bandrecorder, enkel voor de aardigheid. En zèt ge daarnaast het peul-schilletje waarmee men zich afmaakt van zijn „kerkelijke bijdrage”, inderdaad, dan zoudt ge willen schreien.

Maar als die „kerkelijke bijdrage”, die zich laat controleren, bij de bepaling waarvan men altijd nog enige rekening móet houden met het oordeel van de mensen, als die kerkelijke bijdrage zo klein is, hoe zal het dan staan met het offer der barmhartigheid in de collectezak, wat zouden zulke mensen dan geven voor zaken, tot het steunen waarvan zij niet rechtstreeks verplicht zijn?

Gode zij dank zijn er vele anderen. Er mag, door Gods goedheid gezegd worden, dat er in onze Kerken, vooral in de kleine Kerken, véél gegeven wordt.

En zie, dan komt de vraag op: „Hoe ver

nakel, later in de tempel.

Daarvoor kregen zij de tienden, terwijl zij van die tienden weer een tiende moesten afzonderen voor de priesters.

Zou het nu niet goed zijn, dat wij, vrijwillig, van ons netto-inkomen ook het tiende deel afzonderden voor Kerk en Koninkrijk Gods?

Ikzelf (zo schreef die broeder) heb dat reeds geruime tijd gedaan en bevind er mij wèl bij".

Wat hier nu van te zeggen?

In de eerste plaats dit, dat ik diep respect heb voor deze broeder. Als, in de Kerk, allen handelden zoals hij, hoeveel ruimer zou het dan alles wezen; dan zouden wij in het leven der Kerken althans de geldzorgen kwijt zijn.

Een andere vraag is echter of het goed is, dat men zijn „geven" bepaalt naar zulk een vaste, in de grond der zaak toch ook **willekeurige** regel.

Eerlijk gezegd ben ik daar een beetje bang voor.

Aan Israël had de Here deze regel gegeven. Dat vond zijn oorzaak hierin, dat Israël, omdat het de Heilige Geest nog niet had gekregen, zoals wij die hebben, nog een **kind**, een **onmondig** kind was. Aan een kind, omdat het zelf nog geen inzicht en doorzicht heeft in de dingen, waarmee het in aanraking komt, moet men wel zulke vaste, van buitenaf opgelegde, voorschriften geven.

Wij staan er anders voor dan Israël. Wij hebben, zoals ik al zeide, de Heilige Geest gekregen. Wij hebben de zalving van de Heilige. Gods volk is nu een mondige zoon. Zo komt het, dat God ons, onder de Nieuwe Bedeling, voor Zijn dienst, geen vaste voorschriften, geen bindende regels heeft gegeven. Denk maar eens aan onze samenkomsten tot de dienst des Woords. — Hoe zulk een dienst zal worden ingericht, welke liturgie wij daar zullen hebben, daarover zegt de Schrift ons niets. Zelf moeten wij, levende bij het Woord, verlicht door de Geest, bedenken hoe dat 't meest zal zijn tot verheerlijking van de Here en tot stichting van Gods volk.

Niet anders staat dat met het **geven**.

Ik weet wel, dat het veel gemakkelijker is voor een mens een vast voorschrift te hebben, waarnaar hij zich kan gedragen, zó, dat als hij dat voorschrift heeft volbracht, hij zal mogen denken: „Nu is het in orde".

Het verlangen naar zulke vaste regels leeft altijd bij de mens. De heidenen hebben hun **adat**, die hun voor alle omstandigheden voorschrijft wat zij hebben te doen.

Een zendeling vertelde mij eens, dat enkele van de tot bekering gekomen heidenen bij hem waren gekomen en hadden gezegd: „Mijnheer, toen wij heidenen waren, wisten wij altijd precies wat wij te doen hadden; bij het zaaien en oogsten, bij een bruiloft en bij een begrafenis. Wilt u ons nu een nieuwe regel, een christelijke **adat** geven, waaraan wij ons zullen hebben te houden?"

Nog eens, dat willen wij graag, dat maakt het leven gemakkelijk.

Maar zo wil de Here niet, dat zijn kinderen onder het Nieuwe Testament zullen leven.

Wij zijn in de vrijheid gezet. Wij mogen en moeten, bij het licht van Woord en Geest, zelf uitmaken hoe wij ons zullen gedragen.

Ook bij het **geven**.

Zulk een leven is aan de ene kant zwaarder dan het leven naar een vaste, ons voorgeschreven, regel, zoals het leven van een volwassene, die zijn eigen weg moet zoeken, zwaarder is dan het leven van een kind, dat zich maar **laát** leven.

Een leven in de vrijheid is altijd onderworpen aan een zekere, soms vermoeiende, spanning.

Maar zulk een leven is ook mannelijker, koninklijker, heerlijker.

Daarom lijkt het mij niet goed, zijn **geven** te laten bepalen door zulk een, min of meer mechanische, willekeurige regel van: „tienden".

Daar ligt iets in van een terugval in de Oud-Testamentische staat. Er schuilt ook een gevaar in.

Bij de broeder, van wie ik die brief onder de ogen kreeg, is dat geloof ik, niet het geval, maar velen, die vragen: „Geef mij nu toch eens een regel, waar ik mijn bijdrage naar kan bepalen", wordt die vraag geboren uit de vrees, dat men anders wel eens teveel zou kunnen geven. Door naar zulk een regel te vragen, tracht men van eigen verantwoordelijkheid af te komen en die te leggen op de schouders van anderen. Maar daarmee zijn

wij voor de Here niet klaar.

Hoeveel men precies zal moeten geven? Dat is nooit precies te zeggen; dat hangt af van zoveel omstandigheden. Dat hangt af van de toestand, waarin de Kerk, waartoe ge behoort, verkeert; dat hangt af van de welstand, die God u geeft.

Het is best mogelijk, dat **tienden** voor de één teveel, voor de ander te weinig zijn.

Iemand, b.v. die lid is van een kleine, arme, Kerk, maar die zelf rijk is en een zéér groot inkomen heeft, zodat hij als hij een tiende geeft van zijn netto inkomen, nog een grote som jaarlijks over houdt, van zo iemand vraagt de Heere, als die Kerk, waartoe hij behoort, het nodig heeft, zeker meer dan die tienden.

Het kan nodig wezen (en ik weet, dat er zijn, die dit doen), dat wij zoveel geven, dat wij voor ons eigen leven aanmerkelijk moeten versoberen. Op een andere plaats, onder andere omstandigheden zal dat niet van ons gevraagd worden.

Met deze dingen moeten wijzelf voor de Here klaar komen.

En als nu iemand hierop zou zeggen: „Prachtig; als ik dat zelf zo heb uit te maken, dan weet ik het wel, dan krijgen ze niet veel van mij", dan zeg ik tegen zulk een man: „Uw gierigheid is voor God vervloekt en als gij u niet bekeert, zal uw geld met u ten verderve zijn".

Maar als zulk een man, door van buiten af komende bepalingen en voorschriften ertoe zou worden gebracht **tienden** te geven, doch zijn hart was niet veranderd, dan bleef hij voor God even schuldig.

Het komt op het hart aan. Waar het hart gewillig is om te geven, daar komt het goed. Daar kan het, in een concrete situatie wel eens moeilijk zijn te bepalen, wat men geven zal, maar dan komt men er uit, en — dan wordt het ook niet te weinig.

En tenslotte, wij hebben in de Here onze God niet te doen met een aardse overheid, die precies narekent, wat uw inkomen is en wat gij nu precies geven moet.

Onze God is een mild God. Als uw hart zuiver is voor Hem en gij belijden kunt: „Here, ik laat mij niet drijven door schrielijkheid voor U, ik wil U zo graag geven, wat U toekomt", kijk, dan behoeft ge niet te leven in angst voor de Here, of gij ook te weinig gegeven zoudt hebben.

Onze God is een goed en mild God. Hoe meer gij dat bedenkt, hoe milder gijzelf ook worden zult, hoe rustiger en minder gespannen uw leven wezen zal.

D. v. D.

AANKONDIGINGEN

Bij N.V. Uitgevers-Maatschappij W. E. J. Tjeenk Willink, Zwolle verscheen als no. 36 in de reeks ZWOLSE DRUKKEN en HERDRUKKEN voor de Mij. der Nederlandse Letterkunde te Leiden:

Mr. Willem Bilderdijk,

De ondergang der eerste Wared

naar de oorspronkelijke editie van 1820, met collatie van het handschrift, uitgegeven en bewerkt door Dr. J. Bosch.

Aan de tekst gaat een inleiding van ruim honderd pagina's vooraf, waarin de wording van het werk en de bedoeling die de dichter er mee heeft gehad wordt nagegaan.

Ook de plaats die dit eposfragment inneemt in de vaderlandse en Westeuropese epische traditie wordt behandeld.

Een analyse van de bestaande vijf Zangen en van de door da Costa en Rau voorgeslagen gissingen omtrent het verdere plan van het stuk gaan nog aan de Verantwoording vooraf.

Toegevoegd zijn ook verschillende fotocopieën, waaronder die van de oorspronkelijke, door Bilderdijk zelf bij het ontstaan van het werk in 1808 of 1809 getekende Kaart der Eerste Wared, en enkele pagina's van het handschrift.

Omvang 306 pp. Prijs ingenaaid, met stofomslag, f 10.—.

Abonnementen s.v.p. bij vooruitbetaling door storting op giroreken. 233117 t.n.v. Drukkerij Steenbergen, Zeist, met bijvermelding voor „Opbouw".

Abonnementprijs: f 5.- p. halfj. - f 10.- p. jr. Studenten abonnement f 6.- per jaar. Losse nummers 25 cent. Buitenland: f 6.25 per halfjaar - f 12.50 per jaar.

Proefnummers gewenst?!
schrijf per omgaande een
kaartje aan

Drukkerij Steenbergen, Zeist
en de postbode bezorgt u spoedig het verlangde!

KERKNIEUWS

Aangenomen naar Winterswijk, Kand. K. H. de Groot te Leeuwarden.

Bedankt voor Armadale (Australië), M. J. C. Blok te Utrecht-N.W.;

voor Leerdam, miss. dienst op Nw.-Guinea en Zwagerveen-Zwaagwesteinde, kand. K. H. de Groot te Leeuwarden.

Overdracht grafsteen van wijlen prof. Deddens. De overdracht van de grafsteen van prof. Deddens, waarvoor, naar bekend is, door een comité gelden bijeengezameld zijn, zal D.V. plaats hebben op dinsdag 31 maart a.s. voorm. om 10.30 uur op de begraafplaats te IJsselmuiden. Daarna zal aan de Theologische Hogeschool een geschilderd portret van prof. Deddens ten geschenke aangeboden worden, in het gebouw van de School, Broederweg 15 te Kampen.

THEOLOGISCHE HOGESCHOOLDAG

De commissie ter voorbereiding van de Theologische Hogeschooldag maakt bekend dat de Schooldag dit jaar op 23 september a.s. wordt gehouden.

INAUGURATIE PROF. J. KAMPHUIS

Namens deputaten-curatoren van de Theologische Hogeschool van de Gereformeerde Kerken in Nederland wordt meegedeeld, dat op donderdag 9 april a.s. ds J. Kamphuis tot zijn hoogleraarsambt zal worden ingeleid door de president-curator ds D. van Dijk van Groningen en dat daarna prof. J. Kamphuis zijn inaugurele rede hoopt te houden.

Dit zal gebeuren D.V. in een samenkomst, die om half drie zal aanvangen en gehouden zal worden in de Nieuwe Kerk aan de Broederweg te Kampen.

Na afloop van deze samenkomst zal er in het kerkgebouw gelegenheid zijn prof. J. Kamphuis de hand te drukken.

BINNENKORT VERSCHIJNT:

Prof. C. Veenhof,

PREDIKING EN UITVERKIEZING

Prijs gebonden f 9.75.

Uitgebreide prospectus op aanvraag
BOEKHANDEL J. WRISTERS - UTRECHT

BETALING ABONNEMENTSGELDEN

1 april a.s. begint de nieuwe jaargang van ons blad. We verzoeken onze abonné's die per jaar betalen f 10.—, en zij die per halfjaar betalen f 5.— te willen overmaken op onze postrekening 233117, t.n.v. Drukkerij Steenbergen, Zeist met vermelding OPBOUW.

Ter voorkoming van de hoge incassokosten vertrouwen we dat U aan ons verzoek wilt voldoen.

De Administratie.

Drukkerij Steenbergen

ZEIST - TELEFOON 03404 - 2452

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukkerij